

"ממקור עומק הרוממות, הגודל והשגב של הכלליות האחת של ההויה האלהית, של תוכן החיים ויסודם הפנימי האחד, הנצחי והקיים, התובק את כל זרועות העולם, וממלאם הוד והעצמות-אלהים" מתגלה תנועת חיים מגמתית, הנדחפת ונמשכת מתוך ואל תוך מעמקי מוסדות ההויה, לעלות ולרקם את הבריאה כולה, לכל שדרותיה חרוגותיה: מתגבשת החיות לצורה דוממת, ועולה ומגלה גבוש חיים מרוכז יותר - הקטן בכמותו וגדול, באיכותו - של החיים הצמחוניים. ומשם ממשיכה החיות לגלות את הכמוס בה. בצורה משתכללת ועולה אל החיים החייתיים. ועל גביהם מגלים החיים את היכולת של הדעה והדבור, המצטבניים מתוך התרוממות החיים העולמיים אל צורת האדם. שואפת החיות להופיע בצורה השלמה ביותר שאינה מצטמצמת בדעה אחת ובדבור אחד, של פסיכולוגיה פרטית, המאבדת את צורתה ומתנה תוך שבועים-שמונים שנה. ועל כן מרקמת החיות את האנושות בחלוקה לפסיכיקות צבוריות, בהן היא מגלה את כשרונותיה השונים, כאשר כל אומה מבטאת צד אחד של החיות הפנימית, באופיה ובכשרונה המיוחד. גולת הכותרת של ההופעה מתגלה ברכו תמציתי של ההויה כולה, על כל תנועות חיה ונטיחותיה, כשרונותיה ואופייה, הנשפע באומה הישראלית, בחומריותה וברוחניותה, בתולדתה ואמונתה.

מתבטאת תנועת החיים המגמתית בהסתוריה הישראלית, שהיא התמצית האידאלית של ההסתוריה הכללית. ומתוך כך השפעתה הגדולה של אומה זו, עד שאין תנועה בכל העמים כולם, שלא תמצא דוגמתה בישראל. ומתוך כך הקיום האיתן של אומה זו בהסתוריה. ישכן קיומה נובע מן המציאות האין-סופית, וכמוהו, כמציאות האין-סופית, הנצח האלהי, "נצח ישראל", אשר "לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם". ומתוך התאמתו ללשד האלהי המחיה את ההסתוריה, "מחזיקים אנו בסם החיים בעד כל העולם במוכן הלאומי". ואם

כן, אין להתפלא שהמסורת ההסתורית שלנו מסבירות את הופעתנו על במת ההסתוריה במאורעות שהם למעלה מן הטבע, בניסים ונפלאות ושלא לפי הסדר הטבעי של התפתחות עמים. הדמיון שבין הופעתנו להופעת עמים אחרים הוא רק במבט השטחי הראשון.

"כשם שאין להתפלא על אשר במח ובלב ישנם גלויי חיים כאלה, שדוגמתם אין אנו מוצאים בכל הגויה כולה, כן אין להתפלא על גלויי החיים של הפליאות, הניסים, הנבואה, רוח הקדש במעלתו העליונה, התקוה הנצחית, הנצחון על כל מפגע, שהם מתגלים בכנסת ישראל בצורה עליונה, המפליאה את כל לב הוגה וכל מח חושב".

ומתוך כך הכשרונות הגאונים באופים המיוחד ובשפעם העצום. שכן, השורש המהותי וסך הכל של כל שפעה נפלאה ונוראה זו, הלא הוא התוכן היסודי של נשמת החיים האלהית, הכוללת את כל היכולת הגלומה בחיים. ונשמה אין-סופית זו היא המתנוצצת ומתגלה בכשרונות שבאומה יחידה ומיוחדת זו, ונותנת להם את תכונתם הגאווית.

נשמה זו, תכונתה היא השאיפה לחרוגה מכל מסגרות החיים וההויה, המצמצמים בגולמיותם את מילואה של המנמה, שהיא מקור חייהם, נשמתם, תנועת השתלמותם וחזון אחריתם. וכהשתקפות של תכונה זו, גם לכשרונות הישראליים התכונה האופיינית לחרוגה מכל מסגרות תנאי החיים, קוי החשיבה, הקונצפציות והמוסכמות של סביבתם. זהו ההסבר להישגים ולמעשים הנחשונים והמקוריים, המסיטים את גבולות המדעים, הערכים, האמונות והדעות של התרבות האנושית.

אם הבנו עפ"י קו חשיבה זה את מרכזיותו של עם ישראל בהויה ובהסתוריה, ומבינים אנו שחיות עמנו הולכת וחושפת בדבר ד' אשר בהויה ההסתורית את הרובד היותר שלם, פנימי, ראשוני ומקורי שבמגמת הכל, הלא נבין ונדע שככל שנעמיק בהתבוננות בדורות האומה ונעמוד על אופים ומגמת חייהם, כן נעמוד על האופי היותר פנימי של ההויה כולה, שמתגלה מתרכז ומתמצת בחיות הישראלית.

זאת ועוד אחרת: מרכז החיים של ישראל ברוב דורותיו היו חיי הרוח והנפש של תרבותו העצמית: התורה, המוסר והמסורת הדתית המעשית, שהיו מאז בראש ערכי האומה. [ועובדה היא, שלמרות העליות והירידות שביחס הדורות השונים אל תרבותה ואורח-חיה היחודי של האומה, הם המנצחים ושבים ועולים בתוד המוטו של חיי הצבור והיחיד בישראל.] אין זאת אלא שמכירה האומה בהכרתה הפנימית במערכת חיים זו את הדרך להגשמת האידאליות האין-סופית הכמוסה בנשמתה, שדוקא בתכני הרוח האלה, ודוקא בתכני המוסר האלה, ודוקא בסגנון החיים התואם את סגנון חיי רוב דורותיה, תמצא שאיפת השלמות האין-סופית את מנותחיה.

ואם כן, ביכולתנו לקבוע שמערכת חיים זו היא התביעה של אותה מגמה אלהית חיה ונצחית שביסוד הכל, והיא היא הדרך לחיות את החיים הצבוריים והפרטיים במשמעות נצחית אין-סופית ואחדותית, שאינה מוציאה מחוגה את הזמן, הסופיות ורבויהגויות שבחיינו המעשיים, משחררת אותם ממסגרות ערכיהם הסוביקטיביות ומעלה אותם לערכיות המוחלטת. מצד היותם הכלים הטובים ביותר שיצרה המגמה הפנימית - יד ד' - לגילוי עצמה.

אמת היא דבר נצחי ומתקיים. ואם כן, גם זאת נוכל לקבוע: התרבויות, הציביליזציות, האמונות והדתות, תורות המוסר והחיים השונות, מצד היותן החלקית, החרצ-צדית והעדאית, מביאות עמן - במיטבן - אמיתות חלקיות, מקוטעות או מזויפות, רדודות ויחסיות המתאימות בהכרח למספר מסוים של עמים, יחידים, גילאים, טיפוסים, מקומות וזמנים. אך החיות הישראלית, שהיא נשמת הכל, ובעומק חפצה איננה דבר שונה מהאלהות שהיא מקור הכל, האמת שהיא מביאה עמה בהויה היא האמת המלאה, השלמה, המקורית, והעמוקה והמוחלטת. מתיחסת היא לכל ומתאימה לכל, לכלל העמים ולכל האנשים. זוהי האמת הנצחית שבכל הזמנים, העל-גבולית שבכל המקומות, הבלתי משתנה שבכל המצבים.

אמת כללית מוחלטת אין-סופית זו, הכתובה, הוקוקה - "באצבע-אלהים" - בנשמת "כנסת-ישראל", היא היוצרת את תרבותה העצמית של האומה, ובתרבות זו היא מתגלה. והיא היא התרבות האמיתית המוחלטת. זו היא תורת ישראל!

הלא החיות הישראלית היא היוצרת, בשיא התרבותה, את רוח גדולי האומה. [גדולי האומה, הם אלה המשקיעים את כל היותם, מרכז כוחות נפשם: מחשבותיהם, דגשותיהם, רצונותיהם ומעשייהם בממנותיה האמוניות, הדוחניות, המוסריות, העצמיות של האומה, מתוך קשר נפשי ורוחני עמוק, למסורת הרוחנית של כל דורותיה, והרגשת הומרת-אחריות ביחס לכל הדורות הבאים.] ומאחי שברוח גדולים אלה מפעמת האמת האלהית שבחיות הישראלית ומכצבת על ידם את תרבות האומה, התרבות שהיא פרי רוחם, המתקבלת ונשארת במסורת רוב דורות האומה, זוהי התרבות הישראלית העצמית, שהיא "תורת-האמת".

האמת הכללית, המוחלטת והאינסופית, הכתובה ב"מכתב אלהים" בשמחת "כנסת ישראל", מכונה בלשון המסורתית "תורה שבכתב", והתרבות שייצר רוח האומה עליה גדוליה ודורותיה, בהתגלות והתפרטות אמת זו, מכונה בלשון המסורתית "תורה שבעלפה".

אדם הרוצה למלא את חייו במשמעות אמיתית ומוחלטת, ובערך נשגב אינסופי ומלא, אדם הרוצה להביא את חייו, את חיי עמנו וחיי כל למדרגה כזו, שתהיה להם תכלית עצמית, אדם הרוצה להקשיב את שיח נפשו הפנימי ותביעותיה העמוקות לאמת מתוך גישה רצינית לחיים, צריך הוא "להבלע כולו ברוח ישראל, לחשוב ישראליות, להרגיש ישראליות, לחיות חיים ישראליים, לדאוג בשמחת ישראל, זאת היא מגמה רחבה עמוקה וגבוהה, מלאה טל חיים של קודש... הצמאון לרוח האומה צמאון הוא לדי, לאור תורה, ליושר, לחכמה, וכל טוב ונעלה".

"... תתבהר ותתעמק, תתמיד ותתבלט יותר ויותר זכירת הידיעה הפשוטה והברורה על אמיתת עמדתו של ישראל בדברי ימי האדם, ותפיסת מהותה המיוחדת, גטולת ההסברות הראציונאליות החמרניות מאיזו צורה שהן, התובקת זרועות עולם הרוכבת במתייעד, ותעיד ותאמר: כי לא יתומה היא ההויה כולה, וכי לא נעזבה היא האנושיות כולה, וכי סובב הוא רוחה בקרבה וכל אופני פעליה עם כל מהוקי יסודיהם על יסוד נשמת חייה ברוממות צלם אלהים שבתוכה". יד צור העולמים עושה פלא, היא המנהלת כל כחפץ רבון כל המעשים אדון כל הנשמות. "הנוטה שמים ויוסד ארץ ואומר לציון עמי אתה", "נותן נשמה לעם עליה זרוח להולכים בה", וגשמה זו - כנסת ישראל - אשר אין להגדיר את מהותה בגבולים מיוחדים ובתוארים מוגבלים, כוללת היא את הכל, והכל מיוסד על כלות נפשה - לאלהים. ושאיפתה זו האחת של החיות הישראלית, היא היא המתבטאת בכל רבוי גווני צורות חייה. והיא הגורמת לאופי הפלאי של קיומם כשרונם והשפעתם של ישראל.

"מי פעל ועשה קורא הדרות מראש".

"ומי כמוני יקרא, ויגידה ויערבה לי.

משומי עם עולם. ואותיות נאשר תבאנה ויגידו למו".

(לוי ג/א, ע"ה 33-39, גמסר 9 זמאר)
"אזכור האומה תפלה" / וירצו קין